

(વિસ્ત્રવ ધરમી પુસ્તક.)

શ્રી કશ્મચરિત્ર નાટક.

૫૫૪૬ રચનાર

પંડ્યા રેવાસંકર નાથાસંમ વટાદરાના.

છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર.

શા. મુજાચંદલભાઈ ખંખાતના.

૫૫૪૬

અમદાવાદ.

શમશીર ખાહાદુર છાપખાનામાં

શનાઇભાઈ રાયચંદે છાપી.

સર્વ હક પ્રસીદ્ધ કરતાં સ્વાધીન રાખ્યા છે.

શવત ૧૯૫૦

સને ૧૮૯૪

કીમત ૪ (ચાર) આના.

નાટકપાત્ર.

કંસરાય.....મથુરાં નગરનો રાજા.

.....કંસરાયની રાણી.

દેવકીજી.....કંસરાયની બેન.

વસુદેવ.....કંસરાયનો બેનવી.

.....કંસરાયનો પ્રધાન તથા કોટવાળ.

શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્મા.....જગતપીતા.

નંદરાય.....ગોકુળનો ઉપરી.

નસોદાજી.....નંદરાયની સ્ત્રી

બીજા ઘણા કંસરાયના સિપાઈઓ તથા રૈયત, માશી પુત્રના
વિગેરેનાં માણસો, જીમનંજી, ગોકુળમાં રાત્રી ગોપી વિગેરેના
બેલકાર. અગ્રેસ્વર રૂપી.

સર્વે પાત્રો પ્રભુની રતુતી કરે છે.

રાગ કલાણ

અએ જગત પતી, પ્રભુ આપો સુધ્ધ મતી;
ભગત તારા જાણી અમને, શાહુય થા અતી. [ટેક]
જગત પ્રસીધ જુના કર્વીચો, થયા આપ પ્રતાપ;
ભકત જનનાં સંકટ કાપો, ટાળો તનના તાપ. અએ.
વસુદેવની દેવકી નારી, સતી હતી જે નાર;
પાપી કંસરાયે તેને, દુખ દીધું અપાર. અએ.
કરન દેવના ભય માટે, કીધા કોડ ઉપાય;
પણ દેવકીજી અંતે, પુત્ર સાથે સુખ પામી સદાય. અએ.
કરન લીલાનું પુસ્તક રચવા, પ્રેમે ધાર્યું મન;
શુદ્ધ નજરથી મદદ આપો, થઈ મુજને પ્રસન. અએ.

પ્રવેશ ૧ લો.

સ્થળ કંસરાયની સભા (કચેરી)

કંસરાય—અએ પ્રધાન માહુરા, શી છે રાજની ખબર;

ઉચાટી આપણા રાજ્યમાં, શી છે જખર.

સાચી વાત પ્રધાન તમે, કોની આ સમે;

બોલો બોલો જલદી બોલો, જાણાછો તમે.

વળી સહયત સુખી કે દુખી, કો આજરે.

પ્રધાન—

રાગ ઉપરની

અએ એ રાજા કંશજી, હું સત્ય વદું છું વેણ;
રધયત સરવે સુખી છે, ભલું ચાલે લેણ દણ.
વળી રાજ્ય નીતી સારી ચાલે, આપ પુન્ય પ્રતાપ;
ભયની વાત ભુલી ગયા, કે શું પુછોછો આપ.
ભય તો તમારો ભાણીયો, અસ્તમો અવતાર;
ભાણવામાં એ ભાણું હું, ખીજું કંઈ નહીં લગાર.

પ્રધાન—

લાવણી

હ કોટવાળ (૨) આજે હુકમ હુંતો કવણું,
ચોકી ભારે કાળાગ્રેની કરજે હું એટલું કહું છું.
માટે આજથી (૨) હુકમ આ આદરજે,
મું કહું છું હું કેસ આ ઉરમાં ધરજે.
વળી જુવો જો (૨) દગો ફટકો થાવે નેઈ,
પુત્ર મુકી આવી પુત્રી કંઈથી લાવે નેઈ.

કોટવાળ—

ત્રીતાળની ચોપાઈ.

હ ધન્ય ધન્ય અવલ બુધ્ધ ભાઈ, કાળાગૃહની કરીસ ચોકસાઈ;
નહોં કપકો વેઠાવું મહારાજ, ખાંધુ ખંદાબસ્તનાં ભારે કાજ.
શું ખાધું પીધું કરેં હરામ, વળી લજ્જવું કુળ તમામ;
એવી શીજ્યો નથી વિધાય, કરેં નાદાનીનો જયજય

પ્રવેશ ૨ જો.

સ્થળ-રાજમેહલ.

ધાત્ર—કંસરાય ને તેમની રાણી.

કંસરાય—

બીહાગની ગજલ.

કોમળ સ્વરૂપી દેખી પ્રીયા, હર્ષ દિલ થાય;

તેથી પટરાણી કરી, રાખુ સંગ સદાય.

કોકીલ સમ કંઠ સુંદર, મુખ પુનમચંદ;

સ્તન કમળ દેખી લાજે, જોઈ હાસ્યમંદ.

અપાર પ્યાર પ્યારી મારી, રાખે મુજપર;

ઉમંગ ઉર આવે અતી, રહું ખુશ ભર.

રાણી—

ગત્ય ઉપરની.

આપના પ્રતાપે પીઉ, સદા પામુ સુખ;

પલના વિયોગ લાગે, વરસ સમાન દુઃખ.

ઉમંગ લાવી પટરાણી, મુજને કરી;

આભાર વાળું શું આ, જીલથી કરો.

જળ દ્યોને પીયો, આ દાસી લાવે છે;

પછી ચાલો પક્ષંગ માંહી, ઉંગ આવે છે.

[સુધ જાય છે] થોડી વારે કંસને સ્વપ્નું થયાથી]

કંસરાય—

બનજારો.

સત્ય વાત સુણો પ્રીયા મારી, આંખું સ્વપ્નું દુઃખનું ભારી.

જાણું મમ લગનીને પુત, જન્મ્યો છે અસ્ટમો સુતા;

- તેથી આંખ ઉઘડી મારી, આંખું
જલદી જવું છું જોવા કાજે, વળી મધાંતને કહું આજે;
ન જવતો ખગડે ખાજ મારી, આંખું
માટે જઈ પુત્રને લાવું જોડ, ભાગું ક્ષણમાં એની દેડ;
જે વાર લાગે તો જવ હારી, આંખું
રાંણી—કાઠ્યા થઈ આ શું ખોલો, શીદ વીચાર આવા તોલો;
નહી વાત જરાએ તો શાચી, શાંને વદા વેણ નારાચી;
બહું છે ધંખ્યતામાં શું રા પુરા, કેમ ઉંઠ્યા ઉંઠ્યા અધુરા
શપનાની વાત માંનીને શાચી, શાંને
કંશ—આંમ જક કરે શું વાલી, નથી વાત ખોટી શપનાખી;
માટે જવું રે છું પ્રીયામારી; આંખું
રાંણી—તો આપેરે છે ઘણા કાઠ્યા, નથી જાણતા કૃસ્નની મયા;
માનો વાત તે મારી સાચી, શાંને
કંશ—તું શુરે સમજી પ્રીયા મારી, હું કરું ચોકી જીવની ભારી;
જે શુધ રહું તો જવ હારી, આંખું
માટે નાંખું ખાજ અરુને વેરો, તારે આલાપ મારી ઝેરી;
કાંથી કૃસ્ન કરે ખેલકારી, આંખું
રાંણી—શત્રુ વાત કહો શાંમી મારા, ન છેતરાય કાંનજી કાજા;
જેજો ના આવે કૃસ્નથી આંચી, શાંને
કંશ—અરે પ્રાણ પ્રીયા આવારી, શું વચન વદ છે આભારી;
આવું ના વદવું ઘટે નારી, આંખું

ધીક ધીક અવતાર તારો, ઉલટી ઓવડાવે માણજ મારો;
તું ના રોકી રાખ્ય આ વારી, આવ્યુંં

રાંણી—

હોરાદો (સાખીમાં)

દ્યોને રજા મારી રઈ, આપ ધારું કરો જઈ;
વળી પાછળ પસ્તાવો નઈ, કે ખુશી આગળ કોની થઈ;
એટલું લક્ષમાં ધારજો, પછી ખુશી મારી ગટાડજો;
જાન્યુંં તો વઢતી નથી, રહું છું હું થોડુકથો;

પ્રવેશ ૩ જો.

સ્થળ—કચેરી.

પાત્ર—કંસરાય પ્રધાન.

કંસરાય— કુંવરી કુંવર લાડકા—એ રાહ.

એ પ્રધાન શુંજી વીનતી શપનાનીરે હાથ;
મમ બેનીને પુત્ર થયો, જાણી મારો એ કાળ; એ
શાયું કે જુકુ એ સાતું, ભાગો તમે મનની બ્રાંત;
હેવું તમે નવ જાણશો, કે પુછ્યું મને દ્રષ્ટાંત એ

પ્રધાન—આ રાય સુણો વાત માહરી, છે સાચી સપના તણી;
જુકય લગારે કેતો નથી, કાળા ગ્રહે તણી; આં

જલદી તપાસ કરીયે, ચાલોનેરે જઈ આજ;

જપાટામાં પુત્ર લાવીએ, રચાએ મારવાનાં કાળ. આં

મારયા પછી જય- આપના, સુખે કરસો રાજ્ય.

વેરી તમારો હારશે, ચાલ્યા કરોને તાજ્ય; આં

પ્રવેશ ૪ થો.

પ્રભુસ્તુતી.

સ્થળ કાળાગ્રહ

પાત્ર—વશુદેવ, દેવકીજી, પછી કૃષ્ણ

વશુદેવ દેવકીજી—ખીભાસ આદાની તાલ.

વારે ધાવેરે મોરારી, બહુ થવારે ધાવેરે મોરારી,
હવે આથ્ય છે એક તમારી, લ્યોને આગૃથો ઉગારી. બહુ.
નથી શેવાંતું આ દુખકુ આંહી, કાં સુધી છે દશા ભારી. બહુ.
પુરવે કર્યા હસે બહુ પાપ, તે ભુલાવેને દુભારી. બહુ.
તો શોધો હમ પ્રધાના પુન્ય, આપો બચવા બારી. બહુ.
નહીતો હે પ્રભુ કરો, અતીયાનીરે ઓગારી. બહુ.

કૃષ્ણજી-- ગત્ય ગીરધારીની

તું ભગત થૈનેરે અકળામાં આને.

સહુ સુખના થાશે કાને;

તમ દુખનેરે આવ્યોછે અંતજ આને,

પુરં થયું એનું વ્ય.ને. જીલ૦

તમે દુખ નધરો આંહીરે, હું થાવું છું પુત્ર આપનાહીરે.

કહું છું એટલું કરજો કાજરે, તો સરશેરે કાર્ય સહ આજ.

મેં જોકુગમારે દેવી અવતારી, ત્યાં સુકી આવજો જાત મારી.

લાવજો તે પુત્રીનેરે, છે દેવી ભ.રી કંસ પુછેતો કેજો મારી

નેવળી મારે તો મારવા દેજોરે.

પણ કાલા વાત્રા થોડા કરજેરે,

ના માને તો આપી દેજેરે.

કાળુચેનુરે આજે કરવા દેજે.

તુ૦

વસુદેવ દેવકીજી—

ધન્ય આજના સુરજ સારા, ટેક

તલપ તલપ ચીત પ્રભુમાં ચમકે;

મળવાને રહીયાળા.

ધન્ય૦

દર્શન આજે પ્રભુનારે પેખી,

મારે હર્ષ અંગે ઉછાળા.

ધન્ય૦

હાવેકારીય શીધ હમારાં થાસે,

જલે મળયા કાંનજી કાળા.

ધન્ય૦

ધન્ય ધન્ય દીવસ હમારો આજે,

પ્રભુ મારસે કંસાળા.

ધન્ય૦

પ્રીતમ પ્યારી મહ્યાં પ્રભુને,

આલાઇછે કામજવાળા.

ધન્ય૦

ગદ્ય—દરશન દીધા પછી તરત બાળક વેશ ધારણ કરે છે.

દેવકીજી—[વસુદેવને]

હ્યોને હ્યોને પુત્ર આજ આપના,

વેગેથી જઈ કરો નંદ તણા;

દીવસ ધન્ય આજ અસ્ઠમી તણા.

ટેક.

વખત જાજો લાગસે તો આવશે કંસ સાપનો કણા. દીવસ

માટે જાઓ જાઓ જાઓ તમે,

આજનો દીન રક્ષીયામણો.

દીવસ૦

વીજળીને લઈ પાછા આવો,

જય કરો જસોદાજી તણો.

દીવસ૦

વસુદેવ—

બહુ સારૂ લાવો પ્યારી, બાળ લઈ ગોકુળમાં જઈ

આપના કહા મુજબ કરી, વીજળીમાંથીને લાકડા હું

ગદ્ય—[વસુદેવ ભગવાનને બલોટીયું વોટી કંદે ખેસાડી ચાલે છે તેજ ઘડીએજ વજરી તાળાં ઉઘડી જાય છે ચોકી પાણુ ધારણ થઈ છે.)

પ્રવેશ ૫ મો.

સ્થળ—જુમનાજી નદી તા. થીમથી ઈંદિરાજ દરશન કરવા આવે છે

વસુદેવ—પુર આવનાથી માટે

અરે મુખ વીચોળી, પ્રભુના ભાગી;

થયો હું રોગી, તારે મળ્યારે પ્રભુ.

૧

મું દમે જુમનાજી, સાથે પ્રમુજ;

જણી કંસજી, તારે મળ્યારે પ્રભુ.

૨

કેમ દમે.છો આટલી રાત્રીમાં, ગોકુળ જવું આજ.

આજ પુર ચલીને, આવીયાં તેથી બગડે કાજ.

થાકયો જળનાથી, આમ રઈ જતી.

કંસ કુમતી, તારે મલ્યારે પ્રભુ.

ગદ્ય—પ્રભુએ જીમનાંજીને દર્શન ફીવાં પછી જમણો ચણિ
અસ્કાડવાથી જીમનાંજીના બે ભાગ થઈ રહ્યાં. વસુદેવ ચાલ્યા.

પ્રવેશ ૬ માં

સ્થળ—ગોકુળમાં નંદરાયનું ઘર

નંદરાય જસોદા બળદેવ પીજળીઆઈ પછીથી દસરજી
વસુદેવ.

વસુદેવ—શો આ ગજઆકાર ચોકી બહુરે સુતી (૨)

નઈ ઉઘડે દ્વાર, મહા ગઈ છે રતી; ચોકી બહું

જે જાણશે ચોકીદાર ચોર ગણી મારે અતી, ચોકીં

તો જાણે નંદરાય, તેડાવે મથુરાંપતી; ચોકીં

તો ઉઘટા ભાગ મળે, મારે કમળાપતી; ચોકીં

જેવા વારે ધયા જળે, તેવા ધાવો શીતાપતી; ચોકીં

કૃષ્ણજી—આકારા વાંણાંથી—ગીતી

ન કુઈ અત્યા આંહી, જે જલદી દ્વાર ઉઘાડુ છે આને;

ખોઈશ નહી તું કાંઈ, મુંકય પ્રભુ લે પીજ કય તું કાંજ

પ્રવેશ ૭ માં.

સ્થળ જીમનાંજી.

પાત્ર—વસુદેવ, પીજળીઆઈ, જીમનાંજી

વશુદેવ— (નદીના બે ભાગ રહેલા જોઇ) કુટ્યાંણુ—
 અએ કમળા પતી, પ્રભુ સી આપની ગતી;
 આજ બીકણુ જાણી અમને, શાહ્ય થવા અતી; ટેક
 જીમનાંજમાં રસ્તો પાડ્યો, ગોકુળમાં જવા કાજ;
 વળી ગોકુળમાં દાર ઉગાર્યાં, રાણી મરી લાજ, અ૦
 શદા નીરંજન સુંખ આપવા લીધો છે અવતાર;
 એવા તો છે અંતરજાંબી, કરો લીલી અપાર, અ૦

પ્રવેશ ૮ મો.

સ્થળ કાળાગ્રહ

પાત્ર—દેવકીજી કાળાગૃહના ચોકીદાર પછીથી. વશુદેવ.
 વીજળીખાઈ.

ગદ્ય—વશુદેવ કાળા ગૃહમાં પેઠા પછી દાર બંધ થાય છે

વશુદેવ— આખાહુરણુ ગત્ય

હચાતે પ્યારી મારી લાવ્યો વીજ.

હાલ દેખી કરો મન રીજ. ૧

પછી આવશે કંઈ જો કાળ,

તારે નહી જડે વીજની લાજ ૨

કેમજે એ અસ્તમો અવતાર.

તેથી મારે વીજને આવાર. ૩

સું કહુંછું આ પ્રાણુ જાંત પ્યારી

કંશ નાંખશે આ કંન્યા મારો.

૪

દેવકીજી

ત્રીતાજ ચાંપાઇ

કેમ કરીએ પ્રાણ પતી પ્યાવા

કોઇ ન હોય કર્મથી ન્યાસ-

૧

માટે ભવીશના લખ્યા લેખ;

ન મટે કહું છું મીન મેખ.

૨

ધરણી તેવી કરણી કહીએ;

કર્યાં કૃત્ય તો ભોગવીએ.

૩

તેથી ચીંતા કરો સ્વામી દુર;

દુઃખનું સુખ હોય ભરપુર.

૪

ગદ્ય—કાળાગ્રહ પાછળની ચોકી એકાએક ઉઠે છે.

૧-૨-ચોકીદારો—ચાલો ચાલો ચાલો સરવે રણમાં લડવા

કાજ. એ રાહ.

ઉઠો ઉઠો ઉઠો સરવે, શું ઉંઘો છો આજ;

રાજા પાસે પગાર લઈ, શું કરોછો કાજ.

ઉં

૩-ધન્ય ધન્ય વેલા ઉઠી, સત્તા કેવા થાવ; [૨]

૪-સુણો આ બાળ રહે છે, એક કાને થાવ. (૨)

૧-૨-ખરી ખરી આ છે, વાત તમારીરે આજ;

જઈ કહીએ આ સઘળાં, કંસને કાજ.

ખરી

૩-૪-ના ના ના આ સરવને, ઉઠાડી જઈએય; [૨]

૧-લોને ત્યારે સરવને, ઉઠાડી જઈએય. (૨)

ગદ્ય—કોટવાળ આવી પોચે છે તેને જોઈ—
સરવ ચોકીદારો—થયેલી વાતની ફરમાશ કરે છે.

કોટવાળ—સરવ વાતે વાકેફ થયા પછી—૨

રાજા હુંમેં કામકા ઝોર ઈંદર મેરા નામ. ગાથ.

જાવો જાવો જાવો જલદી, બોલાવો કંસરાય;

કેન્ને વેરો પ્રગટ થયો છે, તમારો ત્યાય.

ટેક

તેથી જટ ચાલો આજ, કહીયે તમને;

વળી કેન્ને કોટવાળે મોકલ્યા, આવ્યા હુંમે.

પ્રવેશ ૯ મો,
રુથળ-રાજ્ય મેહુલ.

પાત્ર--કંસરાય-રાણી.

કંસરાય—પોતાની છજવાળી બારીએ દાતણુ કરે છે.

૧—૨—ચોકીદારો લાવણી.

ચાલો ચાલો રાજા ધીરાજ આજ ચાલોને;

થયો પુત્ર કે પુત્રી તમ લખીને.

વળી આવ્યાછે કોટવાળ તાહતો આજ,

જટ ચાલો મહારાજ સરે આપ કાને.

કંસરાય રાગ ઉપરની

એ શું વદાહછો આવાર આજ મુખેથી,

ધણા વાધ્યા ઉમંગ આ મારા તનથી.

જઈ કહો કોટવાળને એ પ્રધાન આવે છે,

ન થાય દગાની વાત તે જણાવે છે.

ગદ્ય—કંસરાય દાતણ કર્યા પછી જટ પ્રધાનના ભણી ચાલવા લાગ્યા.

પ્રવેશ ૧૦

સ્થળ—પ્રધાનના મહેલ

પાત્ર—પ્રધાન તેની સ્ત્રી પછીથી કંસ સવારી

કંસરાય

રાગ કૌતૂહલ કલંક

વેગેથી પ્રધાન તું ચાલ્ય કારીય આજ મારે સરે.

વાર હોય તે મને રજા ચાલ્ય,

કારીય૦

ચાલ્ય ચાલ્ય, ચાલ્ય જલદીથી તુંય.

કારીય૦

બહુ થયો ઉમંગી હુય

કારીય૦

પ્રધાન—

અરે શું છે આવડું કાજ જટ કરો કેમ આજેરે.

નથી બાણતો કારીય હુ આજ.

જટક૦

ધીમે રહી કહો મને વાત.

જટક૦

તો જલદીથી કર દાત.

જટક૦

કંસરાય—

કે દાતણ કરી લે તુ આ વાર કારીય આજ મારે સરે.

પછી શરવનો કર હુ વીસ્તાર.

કારીય૦

હે આજે જનમ્યો છે મારો કાળ.

કારીય૦

ત્યાં ચોકી લઈ બેઠો કોટવાળ.	કારીય૦
આપ ચાલો જલદીથી આજ,	કારીય૦
જઈ કરીએ શત્રુ સામે અવાજ.	કારીય૦

પ્રધાન—

ચાલો એ મુણી હાવે વાત,	જલદીથી આવુ સાથરે૦
તાં જઈ કરીએ શત્રુની ઘાત.	જલદીથી૦
માઠે વસ્ત્ર પેરે આ વાર.	જલદીથી૦
ન કરે વીલંબ લગાર,	જલદીથી૦

રાજા પ્રધાનની સવારી જાય છે સીપાઈઓ સાથે

પ્રવેશ ૧૧

સ્થળ કાળા ગ્રહ—

પાત્ર—વસુદેવ દેવકીજી વીજળીબાઈ બાહાર કોટવાળ ચોકીદાર
સે પછીથી કંસરાય પ્રધાન

કોટવાળ સીપાઈઓ વંદન કરે છે (શલામ કરે છે) રીત્ય.

કંસરાય—પ્રધાન—લાવણી ગત્યમાં ગવાતું ગાયના

હે ધન્ય ધન્ય કોટવાળ, ધન્ય જાત્ય તમારો;

શો આપીએ શરપાવ, આજનો ભારી.

૧

આજથી તમ પગારમાં રૂ. પાંચ જાદ લેજો;

એજ શરપાવ આજથી માંની લેજો.

૨

કેમ ને કહ્યા મુંજબ કરી ચોકી ભારે ચુકી

વળી આપે પણ ટેમ ગયા નહીં ચુંકી. ૩

તેથી હું થયા પ્રસન્ન, બહું તમારો પર આજે;

શો આજનો ઉમંગ, વાજન વાજે ૪

વળી ધન્ય આ શીપાઈવાને, આજરે આહી,

ધન્ય ઉમંગ ઉમંગ અમને આહી, ૫

કેરવાળ—ચોકીદારો ઉપર મુજબ

ન કરો જન્મ વખાણ, રાય આજ હંમારું;

અમે શું કર્યું નશીબ, આપનાં સારાં. ૧

વળી હું ઇછીએ, માહારાજ એટલું આજ;

આરે વેરી આપનો, થાય શીવ કાજ. ૨

ગદ્ય—પ્રધાન કંસરાય વીગેરેનો કાળાગ્રહના દાર,

ઉઘાડી મહી પ્રવેશ કરે છે,

કંસરાય— ગત્ય શારંગ તાલ, ગજલ.

આજ જલદી વેરી મારો, લગની તું લાવ્ય;

આપડી જુદાઈનાં, દુઃખ સરવે જાય. ટેક.

માટે જનમ અષ્ટમો, જલદીયો તું લાવ્ય;

વોલંબ જરા લાગે નહીં, લાવ્ય કરે એનાપર ઘાય. ૧ આજ

એજો હું આજથી, સુખ પામું સદાય.

દેવકીજી— ગત્ય ઉપર મુજબ.

બાંધુ આમ શું કરો, નથી વેરી આંધ;

પુત્રી મારે જનમી છે, વેરી નથી કાંધ. ટેક.

તેથી ચીંત્યા ન ધર તું, હવે આજથી મન માંય;
 અરજ આજ મારી, સાચી લેને લક્ષ માંય. ૧ ખાંધુ
 દુખી કર નહીં મુજને, તુંતો ફાગટ છાંય;
 વળી કાળાગૃહથી શું આછું છે, દુખ મારે જાંય. ૨ ખાંધુ
 હું શું મુખ ભોગવછ, તે તું દમેછેરે આંય;
 ને સાચું ના માનું તો, લેને આ વેરી તુંય. ૩ ખાંધુ
 કુંવર છે કે કુંવરી એ તો, કરય પરીક્ષાય;
 જુઠ્ઠ લગારે કેતો નથી, જ છે તે એય. ૪ ખાંધુ

૭૬—ચુપ ઝાંખું વદતાં નહીં કંઈ દગો હોય તો બા
 લો કેમજે પુત્ર મુકીઆવો પુત્રી લાવ્યાં હોતો તે કહીદા.

દેવકીજી— ગત્ય લક્ષીત છંદ.
 અરર એ પ્રભુ, જગત નાથરે,
 પ્રભુમું પ્રીતથી, જોડી હાથરે.
 કરમ કેવું આ માહરું ધકચું,
 બોલવું ખાંધુને, જુકું રે પકચું.

દેવકીજી— ગત્ય આશાગોડી
 ભાઈ આ શું વદા વેણ ઉદાશી, આહા આ શું વદા વેણ ઉદાશી;
 નથી જનમ્યો પુત્ર મારે, જનમી આ કન્યા દેવાંસી. આહા
 વક્રુ છુ સાચુ માનો જુકું તો, ખાઉં ગળે ફાંસી. આહા
 કહીયે સાચું ને ખાડો જુકું, તો ધરે અમારા રાસી. આહા
 આપ મારો કે છવાડો, મેં તો સોંપી પુત્રી દેવાંસી. આ

આપને ગમે તેમ કરો, ઘટે તો નાંખો અમને ફાંસી. આહાં
 કંસરાય (વીજળીના બે ચરણ પકડી) ક્ષત્રી કલક ગત્ય
 કંટક કંટક તુને ફીટકાર, વેર લેવાશું આમ આંચેરે
 ઉંગતા પેહલા તોડું આકાર, વેરલે.
 જ્ઞેને તે કેમે લીધુ વેર; વેરલે.
 વળી લે સ્વર્ગ પુરીની ખા લેર. વેરલે.

ગદ્ય—મુસ્તક પાછલ ફેરવી (વી.) પછાડે છે તેવીજ આકાશમાં જઈ
 વીજળી દેવી ક્ષત્રી કલકનો
 ધીક ધીક પાપી તુજને ધીકાર, મનેતું કોણ મારનારો;
 કંટક કંટક તુજને ફીટકાર, મનેતું.
 તુને મારનારો તો ઉછરે છેય; મનેતું.
 વળી તેતો તારા દેશની માંય. મનેતું.

હું તો વીજળી
 કંસરાય

લક્ષીતઈંદ

મધાન માહરા આશુરેયયું,
 સાંભળી વેણ આ મુખરે ગયું.
 અરર કેની કાં હશે વેરીરે.
 બહું મુખય છે, જીવ લેરીરે,
 હાય ખરે દગો થયો આજરે.
 અરર રઈ ગયાં ધારા કાળ;
 ઉમંગ ત્રાસીયો હાય માહરો.

હરખ હાંશીએ વેરી તાહરે.

પ્રધાન

પ્રાણપતી પ્રાણપતી,

એ રાગ

ધીરધરો ધીરધરો, ધીર ધરોરે;

હે રાજજી આજ આપ, ધીર ધરોરે

ધીર૦

ગુર પાશે જઇને અરજ કરો આજ

ધીર૦

આપ વેરી સોધવાનાં બતાવશે કાજ.

ધીર૦

માટે આજ આપ ધીર ધરો ધીર ધરોરે.

ધીર૦

પ્રવેશ ૧૨ મો.

સ્થળ અગ્રેસ્વરનેા મુકામ.

પાત્ર—અગ્રેસ્વર રૂશી પછીથી રાજ કંસ પ્રધાન.

કંસરાય—

જખકે કંલંદર બન બન

એ ગત્ય

ધરમ ગુરજી અરજ કરંજી દુખ માંરે કાપોને;

દયા આણી ગુરજી આજે, શતરે શોધી આપોને.

કહયું વીજળીએ હાલ, તું દેશમાં તારો કાજ;

કહયું૦

દયા આણીને તમે ગુરજી, આ ઠાર;

ઉપાય કંઈ બતાવોને આણી ઉર-હાલ.

કહયું૦

અગ્રેસ્વર રૂપી

કલ્યાણ

અએ આ કંસ રાજ, કહું તુંને આજ;

જડપથી તું આજજા બતાવું સતરે કાજ;

(ટીક)

ગાથ—તેની શોધ જાં સુધી તારૂં રાજ્ય તાં સુધીની ર
ધંપતનાં મા. છડા સુધીના છોરને માર એટલે તે પણ મરી
જસે.]

કંસરાય—[મનમાં) વાહ આ ઈલાજ સારો મારાજ આ
ધીરો રજા લેવછું મધ્યાંન મનમાં ચર ચર આ શો જીવમકા
ર એ જાણુ જાય છે] રૂપી. ખચ્યા આધ્યા કાંમ પડે.

પ્રવેશ ૧૩ મો.

સ્થળ ગોકુળમાં નંદરાયનું ઘર મંડપ સોભા.

યાત્ર—નંદરાય જસે! નચના લોક, બ્રામણો બાળ,
શીકુસ્ત, બાળદેવ, વીગેરેના એલકાર,

ગાથ—નંદરાય જશોદાને ઉમંગ વાપી રહ્યો છે. ને ગા
થો વીગેરેનાં દાંત આપે છે. પછી નચનાં બધાં ગીત ગાય છે.

આજ આનંદ અંગના માયરે નંદ ઘેર દાંત બહુ આ
પાયરે તેતો પુત્ર જનમ્યાના મહીમાયરે; આખા નચમાં કંશાર
થાયરે પર નચના આવે તો દીવાળી જણાયરે, ઘેર ઘેર આ
છવ અતી થાયરે બ્રામણ દાંત લઈને રાજી થાયરે; એતો હ
સ્તા હસ્તા ઘેર જાયરે, શઉને આનંદ વરત્યો છે આજરે; થા
ય દોપો તણા તો અવાજરે; ઘેર ઘેર ધીત આવાં ગાયરે, મથુ
રામાં કંશ ઉછેલીડે થાયરે.

કુરેન વરણામ

ધન્ય લાખ્ય નંદ જશોદા તણા, થયાં આજથી કુંખ વલાંમણાં
શું છે રૂપ રૂકુ પુત્ર તણુરે, મુખ ચંદ્ર કરતાં સોભે ઘણુંરે;
વાળ વાંકડા તમે શોના તારરે, કાંત છોપ શાઓથી સોભે અપારરે;
નેત્ર નાકના સું કરીએ વરણામરે; બહુ શોભે મગટયાછે રામરે;
ધન્ય ધન્ય ગોકુળ ગાંમરે, રાજ્ય કરવા મગટયા ઇશ્વર નાંમરે;
ગાંધ્ય—આવી રીતથી ગોકુળમાં આનંદ વરતી રહ્યો છે,

પ્રવેશ ૧૪ મો.

સ્થળ મથુરાં નગર,

યાત્ર—રાજા પ્રધાન રહ્યત.

કંસરાય—પ્રધાન રાજ્યમાં છોડે મારવા માંડ્યાં છે.

રહ્યત— ગત્ય; પરણ્યો.

મલુ આ જુનમ શો કર્યો, મથુરાં દેશ ઉપર; [૨]

કુમતી કંસ આ શીદ ઘડ્યો, નહોં સેવાય હર હર. મલુ-

લુમી મથુરાં દેશની, કરી છે પલમાં સુની;

કોણે આ સલા બતાવી, ઐગ કડાવા વઢશની. મલુ૦

હવે પોકારીએ આ પીંડ્યો, કાંઈ દયા લાવો જગદીશ;

હાહાકાર વરતી રહ્યો, ના સુજે કાંઈ દીશ. મલુ૦

સરવના છો મલુ તાતરે, દશેા સરવને મુખ;

દયા કરીને શાંતી કરો; મારી ટાળોને દુખ. મલુ૦

કૃપા કરે જગનાથજી, હવે થઈછેરે બહુ;
નિવારે દુઃખ મથુરાં દેશનું, અમે નમીએરે સહુ. પ્રભુ૦

પ્રવેશ ૧૫ મો, સ્થળ-કંસરાયની કચેરી.

પાત્ર—કંસરાય, પ્રધાન, કોટવાળ શીપાઇઓ વીગેરેની સભા.

પછાથી ગોકુળનો વધામણીવાળો માણસ.

માણસ—સુણો સુણો રાજા વાત મારી, હું લાવ્યો વધાઈ
આજ સારી.

હુતો આવ્યો ગોકુળથી હાંય, જય જય વરત્યો છે ત્યાંય;
કેવા આવ્યો પાસ તમારી. હું લાવ્યો૦
નંદરાયનો પુત્ર થયો છે, તેથી ઉમંગ સઉને રહ્યો છે;
કરો શીરપાવની તઈયારી. હું લાવ્યો.

પ્રધાન—[કંસરાય પ્રત્યે] ગજલ.

અહો રાય આજથી મુકી દઈએ આ દુસ્ત કાજ;
નકી વેરો તમારો એ કરો કંઈ ઇલાજ આજ.

રઈત દુભાવવી મટાડોને મહારાજ;
ઇલાજ કંઈ શોધવો આવે એનારે ધીરાજ.

કંસરાય—સત્ય છે પણ એકદમ નહીં.

દીવસ કુખાવી સોધીશું આપણ હાથ નીચેના તેથી.

પ્રવેશ ૧૬ મો.

સ્થળ—ગોકુળમાં નંદરાયનું ઘર.

પાત્ર—નંદરાય, જસોદા, બળદેવ, કૃષ્ણ, ગાયો, ગોપીઓ.

નંદરાય—(ભગવાનને) બીદાગતી ગજલ.

અથાગ સ્વરૂપ દેખી આજે, હરખ દીલ થાય,

નકી એ તો આજથી મલુરે આજખાય.

કોકીલ સમ કંઠ સુંદર મુખ પુત્રમ અંદ;

પુત્ર એવો જોઈ આપડો થાય હાર્યમંદ.

બળદેવ— હિયર મુજબ.

પીતા આપ વખાણ કરો, પાણુ મટી ખાય છે;

વળી ઘણાકનાં છોડે, એ રડાવે છે.

આપડે ઘરમાં ના હયે તો, દધી ખાઈ જાય;

ને હું દેખી કહુંતો, રડવા મંદી જાય;

અધ્ય—કૃષ્ણ હોયણીઆ તણાતા જસોદા જણી જાય છે

રડતા રડતા

(જસોદા—લેહરો આવે, છાંતારે, રડવામાં ખસ કર,

જસોદા—ગાયો દોવા જાય છે, કે મલુ રડવા મડી જાય છે.

નંદરાય—બળદેવ, વીગેરેના છાના રાખતાં નથી રહેતાં.

રાધા—લલીતા, કેમ છે કેમ રડવા માંડ્યું છે આલો રં
ખા જઈયે, એમ કહી કેડે લઈ આવ્યાં, કે છોનારે છે.

લલીતા—એન રાધા આલ, મારે તાં બેસીછું

રાધા—આલો.

પ્રવેશ ૧૭ મો.

સ્થળ લલીતાનું ઘર.

યાત્રી—લલીતા, રાધા, કૃષ્ણ.

રાધા—(રમતાં રમતાં) વાળુબરો.

કે બેન આપડે ભાગ્ય હી નકે, ભાગ સાળીરે;
હમરે ભાગ્ય સાળીતો, મળે આ સુંદર સ્વામીરે;
છે નાનું બાળ, નથી રૂપમાં ખામીરે;
ન વળી એતો દખાય, અંતર જામીરે;

લલીતા— ગત ઉપાસી

સાચું કહે છે તુંય, આ સખી મારીરે;
બરોબર સીતા સ્વામી, આ પ્રાણુ પ્યારીરે;
તેમાં શી હોય ખામી, આ સખી મારીરે;
જેવાં આપણં ભવિષ, આ પ્રાણુ પ્યારીરે,
તેના શો અજબી વીચાર, આ સખી મારીરે;
વીચાર વાય જાય; આ પ્રાણુ પ્યારીરે,
આણુ વીચાર આગળ ચાપ, આ સખી મારીરે;
માટે આપ શોશતુ છોડય આ પ્રાણુ પ્યારીરે;

[પ્રીય વાંચકો અહીં લાશણુ કરે નીગા રાખશો.

ગાથ—એ જણીઆ આવા વીચાર કરે છે ને શ્રી કૃષ્ણ
પ્રમાતમા મોટું રૂપ ધારણુ કરી સાથેના ઘરમાં પેસી જઈ તે
તું મોખણુ દઈ વીગેરેનાં ખાઈ પાછા પોતાના રંખાના ઠંકણુ

આગ્યા સાથે નાધરની સી રંમણ ભમણ નેઈ પાધરી જ
શોદા પાસે ચાલી.

પ્રવેશ ૧૮ મો.

રથળ નંદરાયનું ઘર

પાત્ર—જસોદા બળદેવ.

ગા પી—

ગજલ

માજ જસોદા મે હરજ ગુજર કર ગરી.

આપ કો પુત્ર જાન કરેજી, ખાઈ ગોળી દધી ભરી.

માજ જસોદા.

માટે વારો શું કહું માજ આજથી આ ઘડી.

તુંકશાન મારે જાદે થકે, હું તો દુખમાં પડી. માં

પ્રવેશ ૧૯ મો.

ગદ્ય— લેચાલ્ય કાં છે બતાવ્ય જાય છે

જસોદા—કેમ છે અલીઆ આજ.

શું બગાડુ આઈ યાંઆહુતુ કાજ,

ઠપકો ઠપકો, શું દેવા આવીઆ આવીઆ;

કેવો રમાડો છો પુત્ર મારો યા;

રાધા લલીત—શું છે બા, કેમ છે એતો અહીના અહી રમે

છે. એનું શું બગાડયું પણ આપ વીચાર કરો કે !

હીચણીયા તાંણતા ચાલે છે, તેણે એ નુકશાન કર્યું
પણ મહી વાંદરાં, માંકડાં પેઠાં હશે. આવો ઉતર બં
ન્યાએ આપ્યા તે પ્રભુએજ આપ્યા.

જશોદા—ખરોખર છે ચાલે ઘેર.

પ્રવેશ ૨૦ મો.

સ્થળ નંદરાયનું ઘર

પાત્ર બળદેવ; જસોદા, શી કૃસ્ત, પછીથી માશી પુતના.
સ્તને વીખ ચોળી માશી પુતના.

ગજલ

કેમ છે બા કેમ છે. સરવને પ્રણામ.

કાં ગયો મુજ ભાંણીયો, શું પાડ્યું નામ; ટેક.

લાવો એને આજ, હું આવી રમાડવા;

દેવડીએ મોકલી, મન ધીર પમાડવા લાવો૦

આવી આવી આવી છું હું રમાડવા;

દખો દખો દખો, ઉર શાંત પમાડવા લાવો૦

ગદ્ય—[એટલામાં કૃસ્તજી ગોડીઆમાં રહી ઉઠે છે.]

જશોદા લેતાં—છાના રહેતા નથી દોઢનો પાસો નહી.

માશી પુતના...શાંજરે કાંના કેવા દે તારો માને એ રાગ.

લાવોરે લાવો લાવો માત્રી પાસે,

આવવા રહે છાના એનો રસો;

માટેરે આપો આપો તમે આજે,

જુવો છેડે રડવાના કાલે,

જસોદા—નારે એતો ધાવવા મટે એમ કહી ધવરાવતાં પણ

ધાવતા નથી માશી પુતના પાશે વળી જવા માંડે.

માશી પુતના—તમને અધીર આવે છે, પણ એ તો જાણ

જાણ રાખવાનો રાખવાનો ને રાખવાનો.

જસોદા—હવે બાઈ ત્યારે કેમ ના કહેવાશે.

માશી પુતના— ઉપર પ્રમાણે

આવો આવોરે પુત પાસે મારો;

ધાવવું હોય તો ગણ માતા તારી. આવોરે

પણ તો ધાવવા મંડી ગયા ને વીખતુ અમરત કરી ન
જુ' ને માશી પુતનાને ચુશી લીધા. મોટો તાડ.

જસોદા ગયા દેવા ગયાં છે પણ કૃસ્નજીને પ્રથ્વાપરની
અનીકા ખાત્ર માંડી.

અગ્રદેવ—[જોઈને) લાવણી.

કે માત જસોદા જુવો, આજ કાનુડે માટો ખાધો;

જલદીથી ચાલો આજે, નહીં તો કહશે મેં નથી ખાધી.

જસોદા—

કેમ કાનુડા તુતો કેછે એ જુકું ખાલે હું નથી ખાતો;

તારે તારા મુખમાં શું કેમ સમજાવે ખોટી ખોટી વતો.

કૃષ્ણ—

લે માતા તું મુખકુ જાને, કાં છે આજ અનીકાવાળું;

આહા જુઠું બોલે એ, મુખની શોભા નહીં આણુ.

એટલે જસોદા સોડી ઉગામે છે, ત્યારે મુખ ખતાવે છે
અઉદ ભુવન ખતાવે છે.

જસોદા—

ઉપર મુજબ,

આ અદભુત ચરીત્ર જોઈને, હું ચીંત્યામાં બહુ પેઠી;

કુંવરને ચોટક કાંઈ લાગ્યું, કોઈ રંડાની દ્રષ્ટી બેઠી.

(શાંત નહીં થવાથી) વધદરબી વનમાં વલવલે. એ રાહ.

અરેરેરેરે હાથ હાપરે, કઈ શો હું ઉપાય;

કરણા સાગર કરણા કરે, મારા પુત્રને સાપ. અરે૦

કે આચીંતાંનેરે આ શું થયું, દીલમાં ઉઠી લાહ;

માત અંબા તમને નસુ, કરા મુજ પુત્રને સાહ. અરે૦

દ્રષ્ટી ચોટક આ જો મટે, તો જમાડુ બ્રાંમણુનેય;

માત અંબા દીનદયાળીછું કરે વીનતા હુંય. અરે૦

પ્રભુને દયા આવવાથી રૂપ સમાવ્યું એટલે જસોદા પણ દી

વસ બીજે બાધા અંબાનો કરી.

માહારાજ ૧૦ વરસના થયા કે ઘેરેઘેર આગબાણુ કરે છે.

પ્રવેશ ૨૧ મો.

(સ્થળ-ગોકુળમાં એક ચક્રાં.)

પાત્ર—કસ્તુરના ભાઈ, બદો રમે છે. કસ્તુર પણ છે.

કુબ્જા—

ધ્યાસ મીત્રો આ વાર, ચાલો ચાલો આ ઠાર દધી આવ્યાંન હાસ

દધી ખાવાને હાલ હાલ હાલ;

ચાલો ઉતાવળી ચાલ.

આ ઉતાવળી ચાલ;

દધી૦

કેયા ઘરમાં આ વાર, જટ જઈયે આ ઠાર; મીત્રમંદળ તમાંમ;

આહા મીત્ર મંદળ તમાંમ,

ચાલ વાલા વો હાંમ;

ચાલો તમાંમ મીત્ર,

મીતરો.

ઉપર મુજબ

આહા ચાલો આ વાર, સાંમાં શુનો છે દાર, એમાં કરો પ્રવેશ;

આહા એમાં કરો પ્રવેશ.

કોઈ બીઓ નારેસ,

બીચો નારેશ, એમાં કરીએ.

પ્રવેશ ૨૨ મો.

ગદ્ય—એ ઘરમાં પેસે છે. તે ઘરની ત્રીઆઓ પાંણી ભરવા

ગઈયા છે. તેનું ફારસ પ્રભુ કરે છે.

કરનજી—કયુમ કેશી મળ કૈશી મળ મળ મળ મળ,

(શાંમા શાંમી) તબ ખાજ, તબ ખાજ નાના તબ ખાજ,

૨—૩—મીત્રા આરૂપણ આપડે મઈલી સાંકળોતો ઠોકી નથી,

તે ઠોકો બેશો વાશીએ છે ઉઠાવ મળ.

અસીએ—(શાંમા શાંમી) અલી આ શું શાંકળ ઉઘાડી ને
બાપણા બંધ સાંમા સાંમી એવા ઉતર આપે છે ૨ સીએ મ

હી કાણ હશે આતો ભારે મરીશુ.

કુરુનજી—એતો હમે દધીના ભોગી

મીતરો—શું કરવા ખોલ્યા બધીઓ થઈ ટીપશો.

કુરુનજી—તમે બધા આ ખારીએ થઈને સટકી જવ.

હુ શાંકળ ઉગાડ તેક કે આવુછુ ઘેર જઈશ (જાય છે)

(સરવને ઠંકાણે વેરાઈ જાય છે, કુરુનજી પણ ગેર જાય છે)

અસ્ત્રીઓ—ખેડાં મુકી અલીઓ આં ચાલો જશોદા પાસે ફરીઆદ જઈએ. (બધીઓ ચાલીઓ.)

પ્રવેશ ૨૩ મો.

સ્થળ નંદરાયનું ઘર

પાત્ર—નંદરાય જશોદા બળદેવ

શ્રી કુરુનજી—પછીથી ગોપીઓ ફરીઆદી દાર

ગોપીઓ—લાવણી

માજી જશોદા [૨] તમારા કોનને વારોને,

એ નીત્ય નીત્ય આવી બહુરે દમે છે અમને;

મરકટ સગે [૨] લાવી એ બહુ નુકશાન કરે;

માટે આપ જરા કપકો દઈને વારોરે;

જશોદા—મારોરે કાંન [૨] કેઈ ઘડીએ તમે દીઠા.

સ્વારના એ ઘરમાં રમે છે ખોઠો ખેઠો

કુરુનજી—જીવો માતા હું (૨) ક્યાં ગયો છું આજે રંબા;

જો હું જુઠય વડુછું સાચુ ખોલે તેને જો અંબા;

ગોપીઓ ગયા પછી

જસોદા—

અરે પુત્ર મારા આ વાર, તુ લાવે લડાઈઓ અપાર;
જેમ જેમ થાપે મોઠોય, તેમ ગાંઠો બને આ ઠાર.

કુંડનજી—

અરે માતા મારા તુ આજે, શાંતિ દેહેરે ફોટકાર;
એતો વજની નારોચો જોઈ, બોલે જીવંતું સાચુ નહો લગાર.

વાલેજી ગોપી—

શુણો મુણો તમે માત જસોદા આજે;
એ સરવે બલીઓ, જીવંતું બગડ્યાં નાકે કાજે. ટેક
વર્જો મારા ઘરમાં કેમ નથી એ આવતા;
દૂધી ખાવાને મનકું મચાવતાં. મુણો ૦
પણ એ જાણે છે સરવ માહુરી વાત,
કે જઈશ એને ત્યાં તો, જટ લઈ મારશે લાત. મુણો ૦

કુંડનજી—[મનમાં) દોહરો

હીકે હીકે છે વારો તાહરો, લઈ કાલ્ય દોનની માંય,
તારે નાંમરે મારું કાનુકે, કેહેવાય આ જગની મંય,

પ્રવેશ ૨૪ મો.

સ્થળ રાત્રી વાગેણ ગોપીનો મેહુલ

ચાત્ર—ગોપી, તેના સ્વામી પછીથી શીકુંડન—(મનમાં]

કે લાવય, આજે ગારણ મુકું બક્ષાબરો થવાથી, વાં
ગેણુનો સ્વામા—અહીં આ આ બારીઓ ઉઘાડી મુકય

મુકયા પછી સરવે ઉંઘી જાય છે, પછીથી પ્રમાત્મા કા
મ સાધે છે.

કૃસ્નજી —

હાહા

લાગજ કેવો શાધુ હું, જો જો સરવે જન,

વાગેણુને એના શામીનાં કરુંહું જીવં મન.

ગાય—વાગેણુને ચોટલો એના સ્વામીની મુછ એ એની વ
જનર ગાંઠ વાળીને ચાલ્યા, કે સ્વાર થાય છે એટલે વા
ગેણુ ઉઠવા જાય છે કે મુછ ખેંચાઈ,

વાગેણુના સ્વામી—અરે એ કંઈ લાન છે કે નહી,
મારો મુછ ખેંચે છે.

વાથેણુ ગાંધી—તમને લાન છે કે નહી મારો ચોટલો ખેંચો છે
આવી રીતનું ફરસ થવાથી ઘણા લોકો જોવા મળ્યા છે

કૃસ્નજી— (બે ચાર માંણસને) પણે રમત શો થાય છે—
લોકનાં ટોળે ટોળાં જાય છે. બે ચાર માંણસ—કોણુ જ
ણુ જીવ જોઈ આવો.

કૃસ્નજી—નારે ભાઈ જાડ તો હલકું લોહી હવાલદારનું મારજ
નામ દવાય માટે મારે ઘેર ના જાડ, [જાય છે) બ
પોર થયા એટલે બે જણુ બંધાએલાં ભગવાનને ત્યાં
જાય છે લોક હસા હસ કરી રહ્યા છે.

પ્રવેશ રૂપ મો.

સ્થળ નંદરાયનો મેહુલ ૧

પાત્ર—જશોદા, નંદલ બળદેવ, ભગવાન પછીથી રમુલ ફાર
 સ [ખેને આવતાં જોઈ કુસનલ ઘર બહાર આવી ઉભા છે]
 વાઘેજીને તેનો સ્વામી—

ભાઈશાખ ભાઈશાખ જખ મારો રીરીરીરીરીરી
 વારે ધાવ વારે ધાવ ગીર ધારો, રીરીરીરીરીરી
 ભુલ્ય થઈ ભુલ્ય ગઈ જખ મારો રીરીરીરી.

કુસનલ—[ત્યાં આવવાથી] હુરમ અહાનમાં નેનાં નેચો મુછ
 છુટે છે.

કુસન ઓજી—જુમનાંલ નદીપર રાસ લીલા.

પ્રવેશ ૨૬ મો.

સ્થળ રાસ લીલા

પાત્ર—કુસનલ રાધા, લલીતા, ગોપગોપીચો,

કુસનલ— તાંયાં.....તાતા તાંયાં.....તાતા. તાંતાંતાં
 દાયાં.....દાદા દાયાં.....દાદા. દોંદોંદોં

[શર્વ ગોપીચો વારા ફરતી ઉપર પરમાંણે તાળ લીધો—

કુસનલ—રાધીકા—જમણા હુ સ્થ પકડી, નેનુંની તયતે...(૨) રાહ
 શાશાશરી.ગમ.....આં.....શાશાશારોગમ.
 પપપદનીતે.....આં.....પપપદનીતે.
 દીડીદાદાદીતે.....આં.....દીડીદાદાદીતે.
 દીદીદુદપતે.....આં.....દાદીદુદપતે.
 તાતીતુતેઈતા.....આં.....તાતીતુતેઈતા

[આવી રીતે મરવ ગોપીઓ હુસ્થ પકડી લીલા કરી
પછી કુદડી ફરવા માંડી કુદડી ફરયા પછી ફરનછને દેખાવા
નહીં દેતાં રાધીકા સંતાઈ જાય છે.

કૃષ્ણજી—આધવ નંદના ઘોરે તેજનમેશ થયોજે. એ રાહ.

અએ રાધા પ્યારી વાલો મારી કયાં નાશી ગઈજો;

તુજ વોના મુજને ન ગમે પણ મંઈજો. ટેક.

માયા લગાવીને તું રાં નાશી ગઈજો;

માટે દયા લાવીને જલદી આવ્યજો.

અએ૦

નહીં આવવાથી—અએ રાધા પ્યારી આતીયે.

લલીતા—આતીયે રાધા પ્યારી તમારી આતીયે;

ફીકર મત કરે કાનુકાયજો. ટેક.

પેલા આવે ભાઈબંધ તમારોયજો;

તેને પુછો રાધા વીશેની વાતજો.

આતીયે૦

ફરનછ—(ભાઈબંધ પ્રત્યે) આ મીત્ર પુછું એક વાત કેની

સાચી આજ. (૨)

દીડી દીડી રાધા પ્યારી મારી આજ હો પ્યારી મારી;

આજ.

ખતાવું તો સારું તારાં કાજ હો તારાં કાજ.

ભાઈબંધ—આજ હું તમને ખતાવું; પણ એ પ્યારી ઇની.

ફરનછ—એ પ્યારી મારી, પણ વીચોગ મટાડનારી.

ભાઈબંધ—તમા કોતકે છડ્યે, ફરનછ—મેં નંદકે છડ્યે.

ભાઈબંધ—અલ નંદકે છંદ્યે તો મેં કૃસ્નલ નહોં નહોં
પુછો એ લગીતા સખીકું.

ભાઈબંધ—કુચુમ લગીતા મેં નંદકે છંદ્યેકની.

કૃસ્નલ—બોલ કોણ નંદકે છંદ્યે, લગીતા—તમ.

ભાઈબંધ—[આણસારો કરી] કોણ નંદકે છંદ્યે લગીતા—
તમ.

કૃસ્નલ—કયા બોલી, કોણ નંદકે છંદ્યે. લગીતા—એસ્તો.

અએ સખી તું જુઠ બોલે છે કે, લગીતા—અલ તમ.

[આવી રીત્યથી ભાઈબંદાએ બેલ કર્યા પછી રાધા ધ્યા
રી આવે છે.

રાધા—(મનમાં) વાહ મારીપર કૃસ્નલનું ખરું હેત છે.

કુચુમલ નંદલાલા ઉદાશ ચેરા કુચુમ.

કૃસ્નલ—[બાલ પડીને] ઝા મેરી ધ્યારી તુજ ખાસ્તે;

પછી સરવ વેરાઈ જાય છે પોતપોતાને ઠેકાણે.

પ્રવેશ ૨૭ મો.

રેથળ-નંદરાયનો મેહુલ.

પાત્ર-નંદરાય, જસોદા, બળદેવ, પછીથી કૃસ્નના ભાઈબંધો.

કૃસ્નલ— લાવણી—

ચાલો ચાલો મીત્રો, આજ મથુરાં માંહી;

જેઈએ શીભા સીછે શારી તાંહી;

બળદેવ—આહા ચાલો જઈએ આજ આપડેય,

જોધએ શીછે શોભા તાંય,
લાઈખંદો—આપણે પણ એજ વીચાર, મથુરાં જાય છે,

પ્રવેશ ૨૮ મો.

સ્થળ—બાગ મથુરાંનો

પાત્ર—કૃત્તનજી બજાવે બીજા ઘણા લાઈખંદો.

કૃત્તનજી— બીહાગની ગજલ

ચાલોને આ ચાલો સરવે, આ નગ્ર જોવા કાજ;
ગજી કુંચીને બજાર, જોધએ દરબાર રાજ;
તેથી ઝટ ચાલોને, આ વેસા દાસ્તદાર;
વળી જીવે માર્ગમાં, થાય રમુંજ અપાર;

પ્રવેશ ૨૯ મો.

સ્થળ રસ્તો

(શર્વ નગ્ર જોવા જાય છે, તાં રસ્તાનો ખેલકાર;

કૃત્તનજી— ગીતી

હે નાપીક આ વાર, કેને સાચી વાત તું આજે;
વસ્ર આ કોનાં લાવે, તેતું કેની શારું તુજ કાજે;

નાપીક—તારે પુછવાનું શું કામ, શું શારતો તો કાજ મારું;

હે ગોવાળીયા જાત્ય, જોડું મેતો ઠાંકય મોઢુ તાર,

(કૃત્તનજીને શીશ ચડવાથી થપડ મારી સર્વ વસ્ર લેઈ લી
ધાં પોતાના લાઈખંદોને પેરાબ્યાં આવી રીત્યથી ઘણા ખેલકાર
ર કર્યા આવી રીત્યથી ચાંદન વાળી તા. ૧ બ્રાંમણ મહેલને

પાણ ઘટતાં વચન આપ્યાં પછીથી દરજીને ત્ય જ
કૃત્નજી—

લાવણી

અએ દરજી રાજ્ય, તું આ વસ્ત્ર શાંધી આપ્ય
નહીતો તુંજ રાજાનાં હોય તે, આપ્ય,

દરજી—જાવ જાવ મુરખ, તમે ક્યાંના આવ્યા છો આજે,

૩૦. મારીસ ધોલ નહ તમારી લાજ,

કૃત્નજી—[હસ્થ પકડીને ઘોઘો મારે છે ના] કાત્રી કલંક,
હે મુરખ દરજીની જાત્ય, તું શુ મને મારનારો;

હજુ મારી બદલું અંગતી ભાત્ય, તું સુમ૦

તું મુરખના સરદાર, તું સુમ૦

રાજ્ય બીક મનમાં લગાર. તું સુમ૦

પ્રવેશ ૩૦ મો.

સ્થળ--કચેરી.

યાત્રી—કંસરાય, પ્રધાન, કોટવાળ, શીપાઈઆ સાથે સભા, પછી
થી કૃત્નજી, બળદેવ, ભાઈબંધો

કૃત્નજી—[કંસરાયનો ચોટલો પકડી બરછી વીગેરેનાં હુથોથાર
ઉગામીને)

કાત્રી કલંકની રાહ.

કેમ કેમ છે માંમા કંસ, ખમર તારી આજે પુંછુરે,
બધ્દીનો રહો તો મને કંસ. ખખર૦

જોને વેર તો આમ લેવાય; ખખર૦

ખુપાઈ ફાફાં મારે શું થાય.	ખખર૦
ખાડા રોગે પખાસને ડામ	ખખર૦
એ તો નમરદનારે કામ.	ખખર૦
હુ ધીક ધીક તુંને ધીકાર.	ખખર૦
ફટય ફટય તુજને ફીટકાર.	ખખર૦
જેર દેય તારું તો ખતાવ્ય	ખખર૦
જારા રોકને તું થાક લાવ્ય.	ખખર૦
હુવે લે જમપુરી સંભાર.	ખખર૦
ધરાય તો ધ્યાન મારું હુવે ધારય.	ખખર.
તારા અધરમનો આંચો કાળી,	ખખર.
પેર લેયે આમ એ અંડાળ.	ખખર.

(મારી નાંખ્યો. જય જય પ્રભુ)

અગાઉથી ગ્રાહક થનાર ગ્રહરથોને આશીરવાદ
દેહુરો.

દેશી ભાઈઓ તમને, દડિંછું આશીરવાદ

મદદ આપી અમને, કરાચો સીંહનાદ.

બીજય થાજે આપનો, દુઃખજ રેજે દુર

સુખ સંસ્કર સારો મળે, ભંડાર રેજે ભરપુર.

અગાઉથી આશ્રય આપનાર ગ્રાહકોના નામ.

ખંભાત

- ૨૫ શા. મંગળદાસ માણકલાલ
- ૨૫ ભચુભાઈ કાળીદાસ.
- ૭ તપોદન ચુનીલાલ ત્રીભોવન
- ૧૦ શા. અંબાલાલ છોટલાલ
- ૫ શા. મણીલાલ મગનલાલ
- ૫ શા. છોટાલાલ કાળીદાસ
- ૨ વાસ. મણીશંકર નરોત્તમ
- ૨ ચોકશી. હકમચંદ છગનલાલ
- ૫ શા. લલુ પુલચંદ
- ૧ શા. ગાંડાભાઈ જવેરચંદ
- ૧ જવેરી. લલુભાઈ અંમચંદ
- ૧ શા. પ્રકાશકેરખાલ ગારધર
- ૧ અંબાલાલ ખેચર
- ૧ શા. પ્રેમચંદ બાળચંદ.
- ૧ ચોકશી. માતીલાલ આશાલાલ
- ૧ ચોકશી પોચાભાઈ છગનલાલ
- ૧ દદજી હરલાલ ધરવર
- ૧ દદજી ભલાલ
- ૧ શા. ગોવીંદલાલ ટાંછાલાલ
- ૧ શા. નગીનદાસ ડાહ્યાભાઈ
- ૧ શા. ઠાકરલાલ છગનલાલ
- ૧ જોશી. મંગળજીરામ નંદકેરવર
- ૧ તપોદન શાવશંકર હરીભાઈ
- ૧ શા. નગીનદાસ મોટાભાઈ
- ૧ બાપુરાવ બીખાજી
- મુખાઈ
- ૧ તપોદન ગીરજાશંકર નરભેરામ
- થાણા
- ૧૦ પંડયા વજેશંકર શીવશંકર

વડોદરા

- ૧ તપોદન માતીલાલ મગનલાલ
- વડોદરા
- ૨ શા. હરગોવંદદાસ અભેચંદ
- ૧ શા. મુળચંદ કુંવરજી
- ૧ સા. કાળીદાસ મંચજી
- ૧ પટેલ દાજીભાઈ ધીરધરદાસ
- ૧ સોની માતીલાલ જવેરદાસ
- ૧ શા. કસ્તૂર મુલજીભાઈ
- પીપલોઈ
- ૨ વાસ. અંબાલાલ શીવશંકર
- ૧ વાસ. ગણપતરામ જોડાભાઈ
- ૧ સુતાર લલુભાઈ બોગાભાઈ
- બનેજડા
- ૨ પટેલ જીભાઈ ગલભાઈ ચુંખી
- ૧ પટેલ નાથાભાઈ હથીભાઈ
- કાચુ
- ૧ બી. ભોખાભાઈ ગજડ
- ૧ પટેલ લાલસ વલવદાસ
- બામણવા
- ૧ પટેલ બાજી સુંદરસંગ
- જાઈ
- ૧ ઠકર ગણપતરામ કેશારામ
- નગરા
- ૨ પંડયા પરસોત્તમ માસુખરામ
- વીરસદ
- ૨ વાસ પંશોત્તમ ગખડભાઈ
- ૧ પંડયા મણીશંકર હરીશંકર
- વડદડા
- ૨ તપોદન શીવશંકર દલપતરામ

A decorative border with intricate floral and scrollwork patterns surrounds the central text. In the center, an oval frame contains the text.

समाप्त.

